

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

Quick scan natuur

Bezoekerscentrum Steengroeve Winterswijk

Gemeente Winterswijk

Datum: 17-9-2020

Projectnummer: 200335

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	7
2.1	Gebiedsbescherming	7
2.2	Soortenbescherming	8
2.3	Bescherming houtopstanden	9
3	Onderzoeksmethode	10
3.1	Deskundigheid	10
3.2	Definitie product	10
3.3	Werkwijze	10
4	Aanwezigheid beschermde gebieden en soorten	12
4.1	Ligging beschermde gebieden	12
4.2	Aanwezigheid beschermde soorten	13
4.3	Aanwezigheid houtopstanden	23
5	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	24
5.1	Mogelijke effecten op beschermde gebieden	24
5.2	Mogelijke effecten op beschermde soorten	25
5.3	Aanvullend onderzoek	27
5.4	Mogelijke effecten op beschermde houtopstanden	31
6	Conclusie	32
	Geraadpleegde bronnen	3
	Bijlage 1. Wettelijk kader	5

1 Inleiding

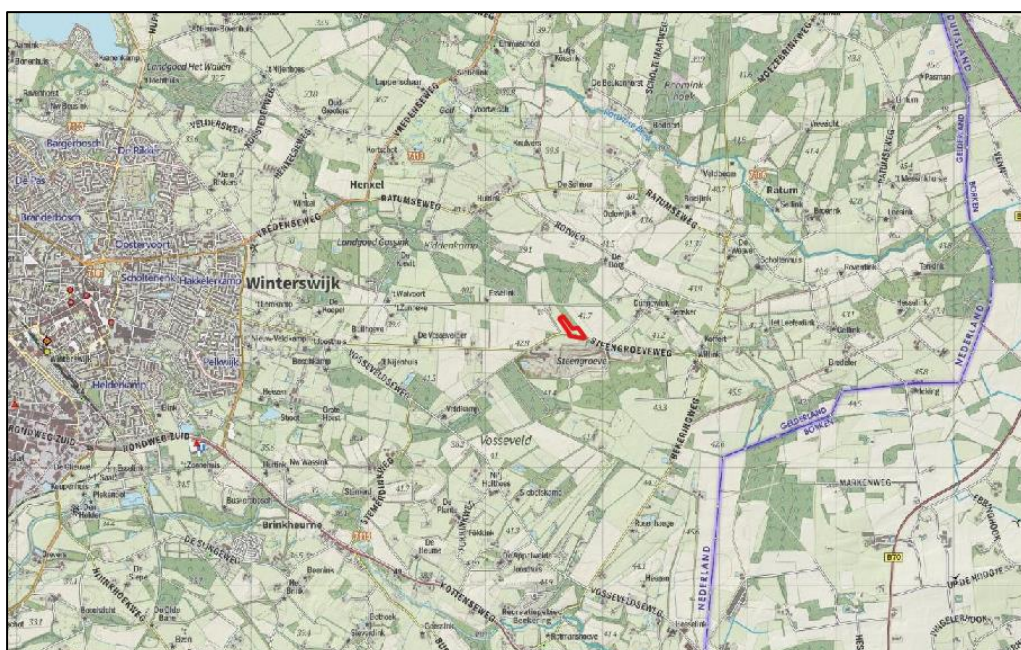
1.1 Aanleiding

In het buitengebied van Winterswijk ligt aan de Steengroeveweg een steengroeve. Het voornemen bestaat om aan de rand van deze steengroeve een bezoekerscentrum te realiseren. Voor de ontwikkeling is het nodig een nieuw bestemmingsplan op te stellen. Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Voorliggende rapportage zet door middel van een quick scan natuur uiteen of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van beschermde natuurgebieden en beschermde soorten en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

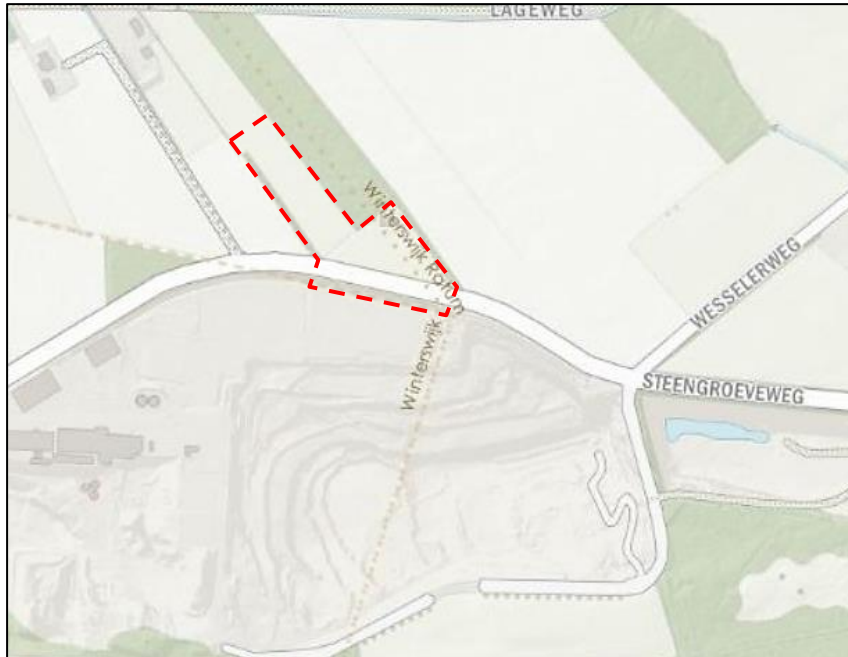
1.2 Plangebied

1.2.1 Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich in de gemeente Winterswijk, provincie Gelderland, aan de Steengroeveweg. De wijdere omgeving bestaat uit een half open landschap, met bosjes, weilanden, akkers en bomenrijen. De bebouwde kom van Winterswijk ligt circa 2,5 kilometer ten westen van het plangebied. Direct ten zuiden van het plangebied liggen de Steengroeveweg en de steengroeve. Aan de noordkant ligt een langgerekt bosje en in de directe omgeving liggen houtwallen, weilanden en akkers.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: PDOK.
Bewerking: SAB.

Globale begrenzing plangebied (rode arcering) Bron: PDOK. Bewerking: SAB.

Op 31 juli 2020 is een veldbezoek uitgevoerd. Het merendeel van het plangebied bestaat uit een vrij ruig grasland. Langs verschillende zijden liggen houtwallen en aan de noordoostkant ligt een bosje net buiten de rand van het plangebied. Aan de zuidoostzijde van het plangebied staat een schuur. Overige bebouwing is niet aanwezig in het plangebied. Aan de zuidzijde van het plangebied loopt een weg. Langs de zuidzijde van de weg staat een bomerij en aan de noordzijde ligt binnen het plangebied een houtwal. Aan weerszijden van de weg liggen greppels die tijdens het veldbezoek allebei droog stonden. Open water was daarmee niet aanwezig binnen het plangebied. Aan de uiterste zuidwestkant van het plangebied is een maïsakker aanwezig. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Plangebied gezien vanuit het zuiden

De schuur

Houtwal aan de westrand van het plangebied

Plangebied gezien vanuit het noorden

Berm en maisakker aan zuidwestkant van het plangebied

Houtwal en bomenrij langs de weg aan de zuidzijde van het plangebied.

1.2.2 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zal een bezoekerscentrum met parkeergelegenheid zijn gerealiseerd. Een definitieve inrichtingsschets is momenteel nog niet beschikbaar. Wel is duidelijk dat er een gebouw komt met een footprint van circa 500 m², twee verdiepingen en een bruto vloeroppervlak van 1.000 m². Daarnaast zullen waarschijnlijk nog twee gebouwtjes worden gebouwd, wordt waarschijnlijk een educatieve tuin aangelegd en worden circa 40 parkeerplaatsen gerealiseerd. Hiervoor wordt de schuur gesloopt, wordt de weg verlegd en zullen waarschijnlijk enkele delen van de zuidelijke houtwal en westelijke houtwal worden verwijderd.

Impressie van de toekomstige situatie. Bron: Maas Architecten, versie 17-9-2019.

2 Wettelijk kader

Hieronder staat een samenvatting van het wettelijk kader. Een uitgebreide beschrijving staat in bijlage 1.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 *Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden*

Op grond van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen.

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Het is verboden om zonder vergunning een project te realiseren dat significant negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Als een plan of project mogelijk negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, vindt eerst een globale toetsing plaats, de voortoets. Als uit de voortoets blijkt dat er zeker geen negatieve gevolgen zijn, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of geldt in het geval van een project geen vergunningplicht. Als de kans op significante gevolgen niet kan worden uitgesloten dan moet, conform artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming een passende beoordeling worden gemaakt.

2.1.2 *Natuurnetwerk Nederland*

De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. Voor dit netwerk geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (het Barro), een 'nee, tenzij'-beschermingsregime. Het bestemmingsplan, of een omgevingsvergunning waarmee van het bestemmingsplan wordt afgeweken, maakt geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur, of tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden, *tenzij* er sprake is van groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd. Provincies dienen deze bescherming te regelen bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

De provincie Gelderland spreekt niet van Natuurnetwerk Nederland maar van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO). Binnen het GNN en de GO staat de bescherming van de kernkwaliteiten centraal. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en omgevingscondities. Per saldo moet elke ontwikkeling in het GNN een verbetering van de betreffende kernkwaliteiten opleveren.

De GO heeft een dubbeldoelstelling. Er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden. Bij ruimtelijke ingrepen in de GO wordt onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging, uitbreiding van bestaande bestemmingen en de schaal/omvang van de ingreep.

De provincie Gelderland vindt het verder van belang dat rustgebieden voor winterganzen geschikt blijven voor ganzen. De provincie stuurt daarom op het behoud van de openheid en de rust in deze gebieden. Ook zijn weidevogelgebieden aangewezen. De provincie wil hier een landbouwpraktijk stimuleren en in stand houden die rekening houdt met weidevogels. Beschermde weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden liggen voornamelijk in de GO en voor het overige deel in het GNN.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming. Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten, voor Habitatrichtlijnsoorten en voor andere soorten. Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de verboden van de wet. De provincie Gelderland heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden.

2.3 Bescherming houtopstanden

Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn onder meer niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

3 Onderzoeksmethode

3.1 Deskundigheid

Kwaliteit van het ecologisch onderzoek en het geleverde product staan bij SAB hoog in het vaandel. Mede daarom zijn wij aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB); de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Om aan onze standaard te voldoen, wordt ecologisch onderzoek enkel uitgevoerd door deskundigen. Onder een ecologisch deskundige verstaan we iemand met aantoonbare ervaring en kennis op het gebied van de ecologie van de betreffende soorten. Onze deskundigen voldoen aan de eisen van een ecologisch deskundige zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland die stelt. Ecologen in opleiding tot deskundige werken altijd onder begeleiding van een deskundige.

3.2 Definitie product

Het product wat in deze rapportage geleverd wordt is een “quick scan natuur”. Dit bestaat uit een “quickscan soorten” conform de begrippenlijst van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2020), aangevuld met een verkennende analyse op het gebied van gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland) en een verkennende analyse op het gebied van houtopstanden. SAB is van mening dat dit product het beste aansluit bij de wensen van de opdrachtgever.

3.3 Werkwijze

Voor het onderzoek werd een bureaustudie uitgevoerd en werd een veldbezoek aan de locatie gebracht. Als eerste werd voor het onderzoek, op basis van informatie van de opdrachtgever, het plangebied in beeld gebracht en werden de toekomstige ontwikkelingen beschreven. Vervolgens werd onderzocht welke beschermde plant- en diersoorten in de omgeving van het plangebied zijn te verwachten. Hiervoor werd de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 9 juli 2020, waarbij waarnemingen van de afgelopen 10 jaar werden opgevraagd. Aanvullend hierbij is gebruik gemaakt van andere bronnen, als websites en verspreidingsatlassen. Bij deze bureaustudie werd ook de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en gebieden die via de provinciale verordening zijn beschermd onderzocht. Hiervoor werd onder meer informatie van de website van de provincie geraadpleegd.

Vervolgens werd een veldbezoek aan het plangebied en de directe omgeving ervan gebracht. Dit bezoek vond plaats op 31 juli 2020, bij droog, zonnig weer en een temperatuur van circa 28 graden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid van het plangebied voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

Met de gegevens uit de bureaustudie en het veldbezoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de mogelijke effecten op beschermde soorten en beschermde gebieden. Op basis van deze inschatting is een advies opgesteld met aanbevelingen voor vervolgstappen. Nadat het eerste conceptrapport gereed was, is dit beoordeeld op inhoud en vorm door een deskundig collega. Het commentaar is vervolgens besproken en verwerkt, om zo tot een eensluidend advies te komen.

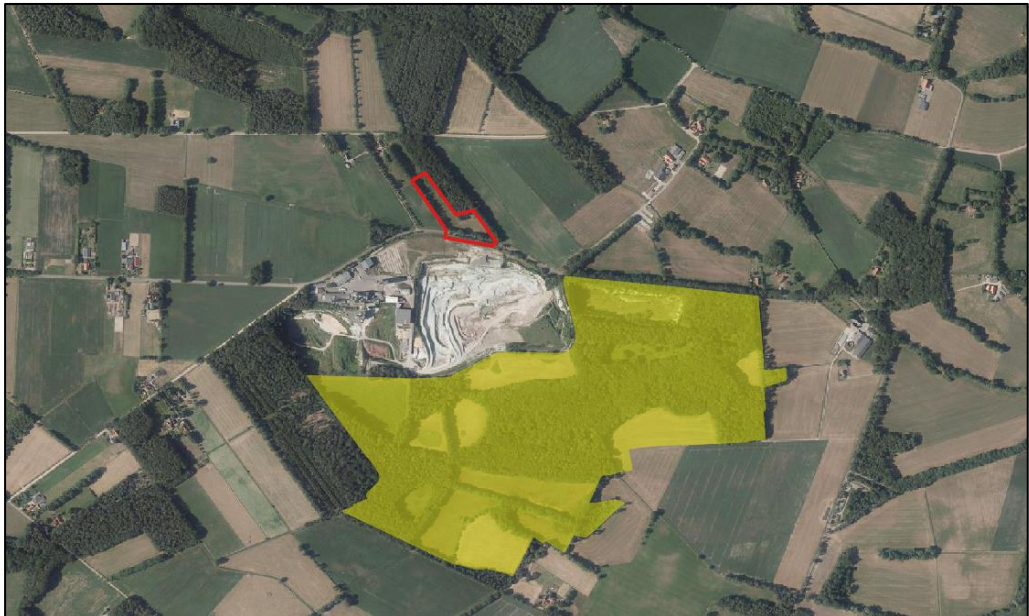
4 Aanwezigheid beschermde gebieden en soorten

In dit hoofdstuk beschrijven wij de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en beschrijven we de kans op de aanwezigheid van beschermde soorten. In het volgende hoofdstuk volgt een beoordeling van de mogelijke effecten op beschermde gebieden en beschermde soorten ten gevolge van de ontwikkeling.

4.1 Ligging beschermde gebieden

Ligging Natura 2000-gebied

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding). Wel ligt het nabij Natura 2000-gebied Wil-links Weust, dat circa 200 meter ten zuiden van het plangebied ligt. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 5 kilometer van het plangebied.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (geelgroen vlak). Bron: Provincie Gelderland. Bewerking: SAB.

Ligging Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen het Gelders Natuurnetwerk (GNN) of de Groene Ontwikkelingszone (GO) maar wel direct nabij deze beschermingszones (zie navolgende afbeelding). De bosstrook en beplanting direct ten noorden en oosten van het plangebied behoren tot het GNN en de landbouwgronden ten oosten van het plangebied behoren tot de GO.

Globale ligging van het plangebied (rood kader) ten opzichte van het GNN (donkergroen) en de GO (lichtgroen). Bron: Provincie Gelderland. Bewerking: SAB.

4.2 Aanwezigheid beschermde soorten

4.2.1 *Zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren en planten*

Het plangebied bestaat uit onder meer grasland en bomenrijen. Het plangebied vormt daarmee geschikt leefgebied voor in het wild levende planten en dieren.

4.2.2 *Vogelrichtlijnsorten*

Vogelsoorten met niet-jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als merel, grote bonte specht en boomklever. Dergelijke soorten kunnen in de houtwallen of de bomenrij tot broeden komen.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Naast de reguliere bescherming in het broedseizoen zijn er verschillende vogelsoorten van wie de nesten jaarrond worden beschermd. Deze jaarrond beschermde status is vanwege verschillende redenen. Zo zijn er soorten die het hele jaar gebruik maken van het nest. Daarnaast zijn er koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn. Ook zijn er soorten die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die nauwelijks in staat zijn zelf een nest te maken. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor de betreffende soorten.

Tijdens het veldwerk werd de buizerd waargenomen, foeragerend in het plangebied. Uit NDFF-gegevens blijkt dat nabij het plangebied een groot aantal soorten wordt waargenomen waarvan het nest jaarrond is beschermd. Het betreft de uilensoorten oehoe, kerkuil, ransuil en steenuil en de roofvogelsoorten boomvalk, buizerd, havik, sperwer en wespandief. Daarnaast wordt bij de groeve ook de grote gele kwikstaart regelmatig waargenomen.

De grote gele kwikstaart broedt in Nederland vooral bij stromend water, zoals bij beken (vogelbescherming.nl). Bij Willinks Weust wordt de soort vooral bij de steengroeve waargenomen. In het plangebied is geen stromend open water aanwezig. Een nestplaats van deze soort is hier niet te verwachten.

De oehoe broedt met name op richels bij rotswanden of groeves maar incidenteel ook op een roofvogelnest (sovon.nl, vogelbescherming.nl). De oude steengroeve ten zuidoosten van het plangebied is een bekende broedplaats van deze soort, waar ook dit jaar werd gebroed (waarneming.nl). Omdat het plangebied zich nabij het territorium van deze nestplaats bevindt, wordt een broedplaats in het plangebied niet verwacht.

Veel van de overige soorten die regelmatig in de omgeving worden waargenomen broeden in bomen. Zo broeden verschillende soorten roofvogels in hoge bomen in bos of boomgroepen (boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief) en broedt de ransuil in oude nesten van kraaien en roofvogels in vooral naaldbomen. De steenuil en kerkuil broeden in holten in gebouwen en in nestkasten, maar broeden ook wel in boomholten in agrarisch gebied (SOVON 2002, vogelbescherming.nl, sovon.nl).

De bomen langs de rand van het grasland, in de houtwallen en in de bosrand aan de oostzijde, werden gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten die van een soort met een jaarrond beschermd nestplaats zou kunnen zijn. Een dergelijk nest werd niet gevonden. Omdat de bomen en struiken in het blad zitten en vaak tot hoog in de kruin begroeid zijn met klimop konden niet al de bomen goed gecontroleerd worden op de aanwezigheid van een jaarrond beschermd nest. Het is daarmee niet uitgesloten dat in of naast het plangebied, in een boom in één van de houtwallen of het bosje aan de oostzijde een nestplaats van een soort met een jaarrond beschermd nest aanwezig is. Het plangebied is voor deze soorten verder geschikt als foerageergebied. Ook in de toekomst zal het plangebied deels geschikt foerageergebied blijven, zoals de toekomstige wegbermen en delen van de bestaande houtwallen. Het verruigde grasland zal wel als foerageergebied verdwijnen. Dit grasland heeft een beperkt oppervlak, van circa 0,8 hectare. Omdat er in de omgeving veel vergelijkbaar geschikt foerageergebied aanwezig is, is niet te verwachten dat hiermee essentieel foerageergebied verloren gaat.

De te slopen schuur heeft platte pannen met daaronder een houten affimmering. Hieronder zouden huismussen eventueel kunnen nestelen. Nestmateriaal werd bij de dakpannen echter niet gezien; een teken dat een huismussennest niet aanwezig is. Verder werden binnen het plangebied tijdens het veldbezoek nooit huismussen gezien of gehoord. En ook bij het eerdere natuuronderzoek in dit gebied, in de broedtijd van deze soort, werden hier geen huismussen gezien of gehoord (Boerboom 2019). Huismussen zijn zeer honkvast en blijven altijd in de directe omgeving van hun nestplaats. Het feit dat de soort tijdens geschikte weersomstandigheden niet is

aangetroffen, duidt er op dat zich geen nesten in het plangebied bevinden. Verblijfplaatsen van huismussen worden in de schuur daarom niet verwacht.

De te slopen schuur heeft verder geen toegangsmogelijkheden voor bijvoorbeeld steenuil of kerkuil, zodat een nestplaats van deze soorten hier niet wordt verwacht. Ook is het gebouw laag en ligt het niet in dicht bebouwd gebied, zodat een nestplaats voor gierzwaluw hier niet te verwachten is. Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, nestelen op hoge gebouwen (slechtvalk) of op speciale nestpalen (ooievaar) (SOVON 2002, vogelbescherming.nl, sovon.nl). Deze elementen zijn niet aanwezig. Ook nestplaatsen van deze soorten worden niet verwacht.

4.2.3 Planten

De vaatplanten die zijn beschermd middels de Wet natuurbescherming betreffen veelal zeldzame soorten, waarvan de meeste Rode Lijst-soorten, met specifieke groeiplaatsen in met name stabiele en natuurlijke biotopen, zoals bossen, zeeduinen, kalkgraslanden, beekdalen, veengronden en moerassen. Ook is een aantal soorten beschermd die groeit op oude en verweerde muren en zijn enkele zeldzame akkerplanten beschermd. Een deel van de beschermde planten komt alleen voor in Zuid-Limburg. Veel soorten komen voornamelijk voor op kalkhoudende en voedselarme grond (Sparrius et al. 2012). Naast de beschermde vaatplanten zijn er twee mossoorten beschermd. Beide soorten zijn zeer zeldzaam. Tonghaarmuts is in Nederland gevonden in vochtige, jonge wilgenbossen en in jonge aanplant van zomereik. Geel schorpioenmos groeit op moskussens op venig substraat (Janssen en Schaminee 2004, verspreidingsatlas.nl).

De maïsakker aan de zuidwestzijde van het plangebied wordt intensief beheerd en is voedselrijk. Beschermde soorten worden hier niet verwacht. Het grasland is soortenrijk, vrij ruig en niet recent gemaaid. In het grasland werden vooral soorten aangetroffen van een voedselrijke en ook verstoorde bodem, zoals de soorten akkerdistel, ridderszuring, grote brandnetel, scherpe boterbloem, gewone berenklaauw, zevenblad en Canadese fijnstraal. Plaatselijk zijn ook soorten van een wat armere bodem aanwezig, zoals de soorten duizendblad, gewone margriet, gestreepte witbol en schapenzuring. Ook langs de weg, in de wegberm en in de greppels, kwamen veel van deze soorten voor. Daarnaast waren hier onder meer pitrus en penningkruid aanwezig.

De houtwallen zijn ook soortenrijk, met boom- en struiksoorten als zomereik, winter-eik, ratelpopulier, lijsterbes, vlier, ruwe berk, hazelaar, gewone es, braam, beuk, klimop, vogelkers, sleedoorn en gewone esdoorn. Langs de rand werden verder onder meer bosaardbei, heggendoornzaad, stijf havikskruid en dagkoekoeksbloem aangetroffen.

Binnen het nabij gelegen Natura 2000-gebied is de beschermde soort karwijselie aanwezig, zo blijkt uit NDFF-gegevens. Karwijselie groeit in bosranden en graslanden en heeft als biotoopvoorkeur vochtige (blauw-)graslanden (verspreidingsatlas.nl). De soort bloeit in juli en augustus en werd bij eerder onderzoek in het gebied niet aangetroffen (Boerboom 2019). Blauwgrasland is binnen het plangebied niet aanwezig. Deze soort werd ook nu niet aangetroffen en wordt hier ook niet verwacht. Ook overige beschermde soorten worden op deze voedselrijke bodem niet verwacht.

4.2.4 **Grondgebonden zoogdieren**

Aanwezigheid soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Zoals beschreven in paragraaf 2.2, geldt voor een aantal meer algemeen voorkomende beschermde soorten zoogdieren een provinciale vrijstelling van de verboden in de wet. Bij het veldbezoek werd een haas in het plangebied waargenomen. Het is goed mogelijk dat in het plangebied ook andere soorten voorkomen, zoals de veldmuis of egel. Deze soorten komen wijdverspreid voor en stellen geen hoge eisen aan hun omgeving.

Aanwezigheid soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Deze beschermde grondgebonden zoogdieren komen voornamelijk voor in natuurlijke- of half-natuurlijke habitats zoals bos, heide of kleinschalig agrarisch landschap. Een aantal soorten is zeer zeldzaam en komt alleen in Zuid-Limburg voor. Dit geldt voor hamster, hazelmuis, eikelmuis, molmuis, lynx en wilde kat. Ook de wolf is zeer zeldzaam. Andere soorten, zoals bever, boommarter, das, eekhoorn, steenmarter, waterspitsmuis en wild zwijn komen algemener voor. Met name eekhoorn en steenmarter worden ook regelmatig in meer stedelijk gebied aangetroffen (Lange et al. 2003, verspreidingsatlas.nl).

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en de verspreidingsatlas komen de grote bosmuis, eekhoorn, steenmarter, boommarter, das en de kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel in deze omgeving voor.

De grote bosmuis komt voor in allerlei biotopen, zolang er enige dekking is, zoals een lage begroeiing. De soort komt onder meer voor in bossen, bosranden, parken, braakliggend land en niet te nat rietland. In natte terreinen, dichte grazige vegetatie of open weilanden komt de soort niet voor. De soort heeft een voorkeur voor oude, open eiken- en beukenbossen met een dichte struiklaag. De grote bosmuis is vooral 's nachts actief en eet voornamelijk zaden, noten en bessen. Nesten van de soort bevinden zich meestal ondergrond, onder wortelstronken of in holen (zoogdiervereniging.nl). De houtwallen en bosranden zijn geschikt als leefgebied voor deze soort. Het is daarmee niet uitgesloten dat binnen het plangebied leefgebied aanwezig is voor deze soort.

De eekhoorn leeft in allerlei typen bos en is ook in tuinen of parken in de omgeving van bos aan te treffen mits daar voldoende voedsel beschikbaar is. Ze maken een bolvormig nest van takken en bladeren op minimaal 5 meter hoogte in de boom. Ook natuurlijke boomholtes, oude kraaien- of eksternesten, nestkasten of spechtenholen worden als nestlocatie gebruikt (zoogdiervereniging.nl). De houtwallen binnen het plangebied en ook het bosje aan de oostzijde van het plangebied vormen geschikt leefgebied voor de eekhoorn. Bij het veldbezoek werd geen eekhoornnest waargenomen. Omdat de bomen in het blad zaten, konden de bomen echter niet goed gecontroleerd worden op de aanwezigheid van nesten. Het is daarom niet uitgesloten dat binnen of naast het plangebied een eekhoornnest aanwezig is.

De steenmarter leeft bij voorkeur in een kleinschalig, parkachtig landschap. De soort is met name aanwezig in de nabijheid van dorpen, boerderijen en ook steden. Elementen als groenstroken, heggen, bosjes en greppels zijn belangrijk voor het vinden van voedsel en als dekking. Binnen zijn leefgebied heeft de steenmarter vele schuil-

plaatsen, zoals boomholtes, takkenhopen, dicht struweel en ruimtes in bebouwing. Hier bewoont de soort bijvoorbeeld zolders, kruipruimtes of ruimtes in de spouw (zoogdiervereniging.nl). Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor de soort, door de afwisseling van houtwallen en verruigd grasland. Ook zouden in het gebied verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn, zoals onder dicht struikgewas. Daarbij heeft de schuur enkele openingen, bij enkele deuren, die de soort toegang tot dit gebouw zouden kunnen geven. Het is daarmee niet uit te sluiten dat deze soort in het plangebied verblijft.

De boommarter heeft een voorkeur voor oud (loof-)bos, maar is ook in andere typen bos te vinden. De soort komt soms ook in meer open terreinen voor, mits er voldoende bosjes en lijnvormige elementen in de omgeving zijn, zoals heggen en houtwallen. De boommarter komt slechts incidenteel voor in de nabijheid van gebouwen. Boommarters kiezen een rustplaats in boomholten, konijnen-, vossen of dassenhopen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten worden vaak in spechten- of eekhoornholten of inrottingsholten gemaakt (zoogdiervereniging.nl). Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor deze soort en met name de houtwallen binnen het plangebied zouden een verblijfplaats voor deze soort kunnen bieden, in bijvoorbeeld een boomholte of onder een takkenbos. De aanwezigheid van deze soort is niet op voorhand uit te sluiten.

De kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel leven bij voorkeur in een afwisselend en kleinschalig landschap, waarin veel dekking aanwezig is van bijvoorbeeld houtwallen, greppels of kleine bosjes. Als verblijfplaats worden oude hopen gebruikt van bijvoorbeeld mol of konijn maar ze verblijven ook in bijvoorbeeld hopen in bomen, of onder houtstapels (Bouwens 2017). Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor deze soorten en de aanwezigheid van deze soorten is niet op voorhand uit te sluiten.

De das leeft in allerlei soorten biotopen en heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap, met akkers, bosjes, weiland en houtwallen. Leefgebied van de das moet voldoende dekking bieden, met weinig verstoring, een groot voedselaanbod, een bodem waarin ze goed kunnen graven en met een grondwaterstand lager dan 1,5 meter onder het maaiveld. De das is een omnivoor. Het belangrijkste voedsel voor de das zijn regenwormen. Daarnaast eten ze vruchten, noten, granen, paddenstoelen, knaagdieren, egels, slakken en insecten (zoogdiervereniging.nl). Het Natura 2000-beheerplan voor het nabij gelegen Natura 2000-gebied Willinks Weust geeft aan dat deze soort in het Natura 2000-gebied aanwezig is (RVO 2016). In het plangebied is sprake van een kleinschalig afwisselend landschap. Het plangebied vormt daarmee geschikt leefgebied voor de soort. Bij het veldbezoek werden geen sporen van de das, zoals graafsporen, mestputjes, wissels of burchten aangetroffen. Het is op basis van dit ene veldbezoek echter niet uit te sluiten dat dassen de locatie als leefgebied gebruiken.

4.2.5 *Vleermuizen*

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en verspreidingsatlas komen de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis in de omgeving voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, hopen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten (Dietz et al. 2011).

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter bijvoorbeeld gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot, achter luiken en in schoorstenen (BIJ12 2017a, Dietz et al. 2011). De schuur is aan de buitenzijde geïnspecteerd op de aanwezigheid van geschikte kieren en spleten. Tussen de dakpannen en het dakbeschot zijn smalle openingen aanwezig, die vrij toegankelijk zijn voor vleermuizen. Ook is het niet uitgesloten dat vleermuizen via een opening bij de deuren of de dakrand in de schuur zelf kunnen komen en daar verblijven. Verder zijn bij de aftimmering aan de kopse kanten van de schuur smalle spleten aanwezig waar vleermuizen onder zouden kunnen wegkruipen. De directe omgeving van de schuur vormt zeer geschikt foerageergebied. Vanwege de mogelijk geschikte verblijfplaatsen en de foerageerplekken in de nabijheid, kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten.

Tussen de platte pannen en het dakbeschot zijn geschikte plekken aanwezig voor gebouwbewonende vleermuizen.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een zekere diameter en leeftijd te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Grofweg zijn hardhout bomen als eik en beuk jonger dan 60 jaar en zachthout bomen jonger dan ongeveer 30 jaar voor een spechtenhol nog niet geschikt (Zoogdiervereniging & Probos 2012). In de houtwallen komen ook bomen voor met een diameter groter dan circa 30 centimeter. Holtes werden tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Maar door de dichte struiklaag en doordat de bomen in het blad zaten konden de bomen niet goed gecontroleerd worden. Mogelijk zijn in de houtwallen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen aanwezig.

De mogelijkheden voor de verschillende verblijffuncties voor boom- en gebouwbewonende vleermuizen zijn per soort beoordeeld. Deze beoordeling is gebaseerd op de bekende verspreiding, de ecologie van de soort en de aangetroffen situatie. De soorten en functies die niet zijn uit te sluiten zijn samengevat in de navolgende tabel.

Vleermuissoorten en functies die wel of niet zijn uit te sluiten in het plangebied.

Vleermuissoort	Kraamverblijf	Zomerverblijf	Paarverblijf	Winterverblijf
Gewone dwergvleermuis	X	X	X	-
Ruige dwergvleermuis	-	X	X	-
Laatvlieger	X	X	X	-
Rosse vleermuis	X	X	X	X
Gewone grootoorvleermuis	X	X	X	X
Watervleermuis	X	X-	-	-

“x”= functie is niet uit te sluiten, “-” = functie is uit te sluiten.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is beschermd.

Een beschut grasveld, bomenrij en houtwallen vormen geschikt foerageergebied. Ook in de toekomst zal geschikt foerageergebied aanwezig blijven, doordat de meeste bomen aan de randen van het plangebied behouden blijven. Daarbij is in de directe omgeving van het plangebied vergelijkbaar alternatief foerageergebied aanwezig waar vleermuizen voedsel kunnen vinden. Van aantasting van essentieel foerageergebied zal daarom geen sprake zijn.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen worden door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben (Limpens et al. 2004). Daarom zijn dergelijke vliegroutes beschermd. De houtwal aan de westzijde van het plangebied vormt een doorlopende structuur van noord naar zuid. De houtwal verbindt bosgebieden en boerderijen ten noorden van het plangebied met bosgebied ten zuiden ervan. Deze houtwal zou een vliegroute kunnen zijn. Met de verlegging van de weg wordt deze houtwal onderbroken en zou ook deze vliegroute kunnen worden onderbroken. Omdat aan de oostkant van het plangebied ook een doorlopende boomstructuur aanwezig is van noord naar zuid, in de vorm van het bosje en de houtwal, is voor deze vliegroute echter ook een alternatieve route aanwezig. Deze oostelijke route blijft behouden, zodat geen sprake zal zijn van het verlies van een essentiële vliegroute. De houtwal en bomenrij aan de zuidkant van het plangebied lopen niet naar het westen door, zodat andere doorlopende vliegroutes niet aanwezig zijn binnen het plangebied.

4.2.6 Reptielen

Reptielen komen in ons land voornamelijk voor op de hogere zandgronden, in duin-, bos- of heidegebieden. De ringslang komt daarnaast ook voor in veengebieden en laat zich ook in meer stedelijk gebied zien. Deze soort komt vooral voor ten noorden van de grote rivieren. De muurhagedis is gebonden aan warme, stenige plekken en leeft in Nederland vooral in Maastricht en is daarnaast op verschillende plaatsen uitgezet. (Creemers en van Delft 2009).

In de omgeving van het plangebied komen hazelworm en levendbarende hagedis voor, zo blijkt uit NDFF-gegevens. Het habitat van de levendbarende hagedis bestaat uit vochtige gebieden zoals natte heiden, drogere delen van moerassen of veengebieden, duinen, open bossen en bosranden. Heide en hoogveen zijn een voorkeurs habitat. De soort wordt ook vaak in bermen, dijken en langs spoorlijnen aangetroffen welke van grote betekenis zijn voor de uitwisseling tussen populaties. Ook in half-natuurlijke graslanden en ruigten kan de soort gedijen. Open plekken om te zonnen zijn een voorwaarde voor vestiging. Winterverblijven bestaan uit vorstvrije plekken in zeggepollen, zandholen of onder boomstronken (Creemers & van Delft 2009).

De hazelworm leeft in bossen, bosranden, houtwallen en heide maar ook in parken en tuinen in een bosrijke omgeving. De soort wordt het meest in de randzone van heide- en bosterreinen aangetroffen. Het leefgebied bestaat uit enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. Ook in kleinschalig cultuurlandschap kan de soort worden aangetroffen. Hazelwormen leven deels ondergronds, onder blad of onder heidestruiken. Het winterhabitat van hazelwormen bestaat uit oude hollen (konijnen) en composthopen (Creemers & van Delft 2009).

De houtwallen, greppels, bermen, het verruigde grasland en het bosje net buiten het plangebied zouden leefgebied voor deze soorten kunnen vormen. Het is daarmee niet op voorhand uit te sluiten dat deze soorten binnen het plangebied voorkomen.

4.2.7 Amfibieën

Aanwezigheid soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Zoals beschreven in paragraaf 2.2, geldt voor een aantal meer algemeen voorkomende beschermde soorten amfibieën een provinciale vrijstelling van de verboden in de wet. Het is goed mogelijk dat in of nabij het plangebied deze soorten voorkomen, zoals de bruine kikker of gewone pad. Deze soorten komen wijdverspreid voor en stellen geen hoge eisen aan hun omgeving.

Aanwezigheid soorten waarvoor geen vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt, komen voornamelijk voor in en nabij vennen, poelen en slotjes, met helder en schoon water, in heide-, veen- en bosgebied en in de uiterwaarden. De rugstreppad is ook in de duinen aanwezig. De geelbuikvuurpad, vuursalamander en vroedmeesterpad worden bijna uitsluitend in Zuid-Limburg aangetroffen (Creemers en van Delft 2009, verspreidingsatlas.nl).

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen nabij het plangebied de rugstreppad, kamsalamander en poelkikker voor. Deze laatste soort werd enkele malen bij de oude groeve ten zuidoosten van het plangebied waargenomen. Uit het Natura 2000-beheerplan (RVO 2016) blijkt verder dat de alpenwatersalamander incidenteel wordt gevonden bij de oude groeve.

De rugstreppad is een bewoner van zandige terreinen met een hoge dynamiek zoals duinen, uiterwaarden, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers. Deze soort is een echte pionier die zich ingraaft in kaal braakliggend terrein en haar eitjes legt in ondiepe, kale poeltjes en plassen, maar ook slotjes en vennen kunnen geschikt leefgebied zijn (BIJ12 2017d). De rugstreppad is waargenomen in zowel de oude als nieuwe groeve en op het tussenliggende pad, zo blijkt uit NDFF-gegevens. De soort is erg mobiel zodat het plangebied goed bereikbaar is voor deze soort. Het landhabitat in het plangebied bestaat op de meeste plekken uit gesloten grasland of bos en is momenteel als leefgebied weinig geschikt. Het is niet helemaal uitgesloten dat in een nat voorjaar de greppels wel geschikt voortplantingswater kunnen vormen, wanneer daar een laagje water staat. Verder is het niet onmogelijk, dat het plangebied in een later stadium geschikt wordt voor de soort, wanneer hier bouwwerkzaamheden plaatsvinden en er vergraafbaar zand aanwezig is. Aangeraden wordt daarom, om het terrein zo kort mogelijk braak te laten liggen. Hiermee kan vestiging van de rugstreppad worden voorkomen.

De kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen met bossen, heggen en struwelen. Het voortplantingsbiotoop bestaat uit matig voedselrijke tot voedselrijke stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. De poel mag niet geheel beschaduwde zijn en moet permanent water bevatten. De soort overwintert tussen november en februari op vorstvrije locaties onder stenen, takkenstapels of steenhopen. Sommige kamsalamanders blijven gedurende het hele jaar in het water (Bij12

2017h). Binnen het plangebied is voor deze soort geen geschikt voortplantingswater aanwezig. Uit NDFF-gegevens blijkt dat de soort in deze omgeving vooral wordt waargenomen bij de oude steengroeve, op circa 200 meter afstand. Aangenomen kan worden dat volwassen kamsalamanders binnen circa 100 meter van het voortplantingswater verblijven, mits dat geschikt leefgebied vormt (BIJ12 2017h). Volwassen dieren uit de oude groeve zullen als landhabitat de omgeving van de oude groeve gebruiken omdat dat zeer geschikt leefgebied blijkt (RVO 2016). In de nieuwe groeve is ook weleens een kamsalamander waargenomen, zo blijkt uit NDFF-gegevens. De poel in deze groeve ligt op circa 115 meter afstand van het plangebied. In de nieuwe groeve zijn veel stenen aanwezig waar dieren zich onder kunnen verschuilen. Een kleinschalig landschap met bosjes en grasland is hier echter niet aanwezig. Wanneer hier inderdaad voortplantingswater aanwezig is, zou voor deze dieren het plangebied geschikt landhabitat kunnen bieden.

De poelkikker leeft rond onbeschaduwde vennen, poelen en watergangen. De soort is kritisch wat betreft de waterkwaliteit dat voedselarm en schoon moet zijn. De dieren kunnen grote afstanden afleggen en kunnen op grote afstanden van het water worden gevonden. De poelkikker overwintert op het land waar hij zichzelf ingraaft of gebruik maakt van muizenholletjes, houtstronken of stenen. De landhabitat waar overwintert wordt, bevindt zich veelal op minder dan 100-200 meter van de oever van het voortplantingswater (BIJ12 2017e). Binnen het plangebied en de directe omgeving is voor deze soort geen geschikt voortplantingswater aanwezig. De poelkikker is enkel waargenomen bij de oude groeve, op meer dan 200 meter van het plangebied, zo blijkt uit NDFF-gegevens. Rondom de poel in de oude groeve is veel geschikt landhabitat aanwezig. Het is daarmee redelijkerwijs uit te sluiten dat deze soort het plangebied als landhabitat gebruikt.

De alpenwatersalamander leeft bij voorkeur op zandige leemgronden waar hij voorkomt in loofbossen, of kleinschalige landschappen met heggen of struwelen. In het voortplantingsseizoen is de alpenwatersalamander in allerlei typen water te vinden zolang het niet snelstromend en niet rijk aan vis is. Alpenwatersalamanders overwinteren op het land binnen enkele honderden meters van het voortplantingsbiotoop. Ze zijn dan te vinden onder hout, stenen of in niet bewoonde holen van knaagdieren (Creemers en van Delft 2009, Ravon.nl). Binnen het plangebied is voor deze soort geen geschikt voortplantingswater aanwezig. De alpenwatersalamander is alleen waargenomen bij de oude groeve, op meer dan 200 meter van het plangebied (RVO 2016). Rondom de poel in de oude groeve is veel geschikt landhabitat aanwezig. Het is daarmee redelijkerwijs uit te sluiten dat deze soort het plangebied als landhabitat gebruikt.

4.2.8 Vissen

De beschermde vissoorten zijn veelal zeldzaam voorkomende soorten gebonden aan helder, stromend water van beekjes of rivieren. Een uitzondering hierop is de grote modderkruiper die vooral leeft in langzaam stromend water van sloten, vennen of plassen. De soort komt daar voor op plekken met veel onderwatervegetatie en een goed ontwikkelde waterbodem (Janssen en Schamineé 2004, verspreidingatlas.nl). In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

4.2.9 *Insecten en andere ongewervelden*

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden zijn veelal zeldzaam en eisen een specifiek habitat. Beschermde vlindersoorten komen vooral voor in kruidenrijke en soortenrijke graslanden, heiden, venen en (vochtig) bos (Bos et al. 2006, vlinderstichting.nl). Beschermde libellensoorten leven met name in veengebieden, nabij beekjes of rivieren en bij vennen op de hogere zandgronden (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002). Beschermde keversoorten zijn gebonden aan oude, rottende bomen in bosgebieden of komen zeldzaam voor in (groter) permanent, helder open water van goede kwaliteit op veengrond (eis-nederland.nl, Janssen en Schamineé, 2004). De Europese rivierkreeft is in ons land nog maar van één plek bekend, op landgoed Warnsborn bij Arnhem. De Bataafse stroommossel is uit ons land verdwenen en de platte schijfhoren komt lokaal voor in laagveengebieden en het rivierengebied, in helder, stilstaand of zeer zwak stromend water met rijke plantengroei, in zowel meren, sloten als plassen (anemoon.org, verspreidingsatlas.nl).

Uit gegevens van de NDFD-database blijkt dat de grote weerschijnvlinder, kleine ijsvogelvlinder, grote vos en bosbeekjuffer nabij het plangebied voorkomen. De bosbeekjuffer leeft nabij stromend water (vlinderstichting.nl). Omdat dat binnen het plangebied niet aanwezig is, wordt deze soort hier niet verwacht.

De kleine ijsvogelvlinder leeft in vochtige gemengde bossen of loofbossen. Wilde kamperfoelie vormt de waardplant voor de soort. De soort leeft vooral hoog in bomen maar komt 's morgens ook naar beneden om te drinken, bij onder meer braam. De grote weerschijnvlinder leeft in oude, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of in groepjes samenhangende bosjes in beekdalen. Als waardplant gebruikt de soort boswilg en soms grauwe wilg. De grote vos leeft op plekken met grote vrijstaande bomen, zoals bosranden, boomgaarden en open bossen. Als waardplant gebruikt de soort vooral iep en daarnaast zoete kers en sommige wilgensoorten (vlinderstichting.nl). De waardplanten kamperfoelie, (bos-)wilg, iep en zoete kers werden bij het veldbezoek niet in de houtwallen waargenomen. De houtwallen bestaan echter uit een groot aantal boom- en struiksoorten en waren tijdens het veldbezoek door dicht bladerdek moeilijk te overzien. Het is niet uitgesloten dat niet toch ergens de waardplanten van deze soorten aanwezig zijn.

4.3 **Aanwezigheid houtopstanden**

In het plangebied is een houtopstand aanwezig. De bomen en struiken die aanwezig zijn aan de west- en zuidzijde, zijn namelijk onderdeel van een rijbeplanting die bestaat uit meer dan 20 bomen en struiken.

5 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

5.1 Mogelijke effecten op beschermde gebieden

Natura 2000

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat Natura 2000-gebied Willinks Weust op korte afstand van het plangebied ligt. Met de geplande ruimtelijke ontwikkeling wordt een bezoekerscentrum aangelegd dat autoverkeer zal aantrekken. Gemotoriseerd verkeer stoot stikstof uit, zodat met de ontwikkeling een toename in stikstofuitstoot te verwachten is. Daarbij ligt het plangebied op circa 200 van het Natura 2000-gebied zodat ook andere verstoringen, zoals verstoring door licht of geluid, niet op voorhand zijn uitgesloten.

Om te onderzoeken of negatieve effecten op Natura 2000-gebied mogelijk zijn, adviseren wij nader onderzoek in de vorm van een voortoets Natura 2000 uit te voeren. Als onderdeel van deze voortoets is een AERIUS-berekening noodzakelijk om in beeld te brengen of negatieve effecten door stikstofdepositie te verwachten zijn. Mocht uit de voortoets blijken dan negatieve effecten mogelijk zijn, dan dient voor het plan een passende beoordeling te worden opgesteld. In dit geval wordt een plan eveneens m.e.r.-plichtig¹. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Provinciale bescherming

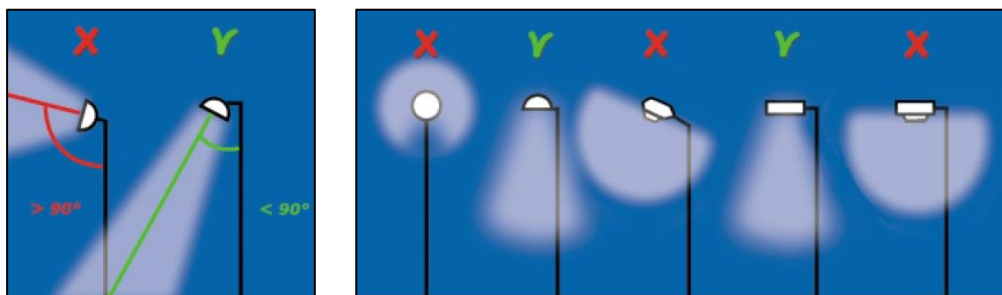
Het dichtstbijzijnde gedeelte van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) bevindt zich op enkele meters ten oosten en noorden van het plangebied. De bescherming van het GNN kent niet het begrip externe werking. Aangezien het plangebied niet in de GNN of GO ligt, leidt de voorgenomen ingreep niet tot vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. De voorgenomen ingreep zal geen effect op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Gelders Natuurnetwerk hebben. De bescherming van het Gelders Natuurnetwerk staat de uitvoering van het plan niet in de weg.

¹ Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001, welke plicht in de Nederlandse wetgeving is verankerd in artikel 7.2a van de Wet milieubeheer.

5.2 Mogelijke effecten op beschermde soorten

5.2.1 *Zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren en planten*

In en rondom het plangebied kunnen in het wild levende planten en dieren voorkomen. Bij de ruimtelijke ontwikkeling zouden deze planten en dieren kunnen worden gedood. Voor al de in het wild levende soorten geldt de zorgplicht van de Wet natuurbescherming. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden. Wanneer verlichting wordt geplaatst, probeer uitstraling van licht naar de omgeving zoveel mogelijk te beperken, om verstoring van diersoorten te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door verlichting te beperken tot die plekken waar licht noodzakelijk is, lage en gericht armaturen te gebruiken in plaats van rondstralende armaturen en lampen goed te richten.

Om verstoring van dieren door straatverlichting en andere vormen van verlichting tot een minimum te beperken, dienen lichtbundels zo veel mogelijk naar beneden te worden gericht.

5.2.2 *Vogels*

Uit voorliggend onderzoek blijkt verder dat in en direct rond het plangebied vogels aanwezig zijn en ook kunnen broeden. Voor deze vogels geldt artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming, die het onder meer verbiedt vogels te doden, te vangen of in gebruik zijnde nesten van vogels te beschadigen of te vernielen.

Bij de geplande ontwikkeling zouden nesten van broedende vogels kunnen worden beschadigd, wat verboden is onder de Wet natuurbescherming. De periode waarin de meeste vogelsoorten broeden, loopt globaal van half maart tot half augustus, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn gewoon beschermd. Om overtreding van de wet te voorkomen adviseren wij u om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Ook zullen vogels in en direct rond het plangebied geen nest bouwen, omdat te veel verstoring aanwezig is.

Jaarrond beschermde nesten

Naast soorten waarvan het nest alleen in de broedtijd beschermd is, zijn in de houtwallen en het bosje rondom het grasland mogelijk ook soorten aanwezig waarvan het nest jaarrond is beschermd. Dit betreft de soorten boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief, ransuil, steenuil en kerkuil. Met de geplande werkzaamheden gaan deze

eventueel aanwezige nesten mogelijk verloren. Ook is kans aanwezig op het verwonden of doden van vogels. In beide gevallen is sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van deze soorten dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien een nestplaats aanwezig blijkt, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Overige vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd zijn niet in het plangebied of de omgeving aanwezig.

5.2.3 Overige beschermde soorten

Soorten waarvoor provinciale vrijstelling geldt

In en nabij het plangebied kunnen ook soorten voorkomen die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, maar waarvoor een provinciale vrijstelling van de verboden geldt, voor werkzaamheden die men uitvoert in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Dit betreft bijvoorbeeld de soorten haas, bruine kikker en gewone pad. Door de provinciale vrijstelling staat de aanwezigheid van deze soorten de geplande ontwikkeling niet in de weg. Wel geldt ook voor deze soorten altijd de eerder beschreven zorgplicht.

Soorten, waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Door het uitgevoerde onderzoek is duidelijk geworden dat verschillende essentiële elementen, van soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt, niet op voorhand kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

In het plangebied zijn mogelijk verblijfplaatsen van de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis aanwezig. Daarnaast zijn in de houtwallen binnen het plangebied mogelijk boomnesten van de eekhoorn aanwezig. Verder is het niet uitgesloten dat binnen het plangebied leefgebied of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de grote bosmuis, de marterachtigen steenmarter, boommarter, bunzing, hermelijn en wezel, de das, de reptielen hazelworm en levendbarende hagedis, de amfibieën kamsalamander en rugstreeppad en de vlindersoorten grote vos, kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder.

De vleermuissoorten, kamsalamander en rugstreeppad zijn habitatrictlijnsoorten waarvoor de verboden van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming gelden. Daarmee is het onder meer verboden deze soorten te doden of rust- of verblijfplaatsen te beschadigen. Voor de overige soorten geldt het beschermingsregime van andere soorten van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het is daarmee onder meer verboden dieren te doden of verblijfplaatsen te beschadigen. Bij de toekomstige werkzaamheden worden delen van de houtwallen verwijderd, wordt de schuur gesloopt en wordt het grasland bewerkt. Mogelijk verdwijnt daarbij leefgebied van bovengenoemde soorten en worden daarbij verblijfplaatsen beschadigd. Daarmee kan bij de werkzaamheden de Wet natuurbescherming worden overtreden. Om uitsluitel te krijgen over de aan- of afwezigheid van de soorten dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien verblijfplaatsen of essentieel leefgebied aanwezig blijkt, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om nega-

tieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Andere soorten waarvoor de provinciale vrijstelling niet geldt, zijn niet in of nabij het plangebied aanwezig. Negatieve effecten op die soorten zijn dan ook niet te verwachten en nader onderzoek naar die soorten is dan ook niet nodig.

5.2.4 Opstellen ecologisch werkprotocol

Zoals hierboven beschreven vormen de houtwallen en bomen geschikt broedgebied voor vogels en dienen werkzaamheden daarom buiten de broedperiode te worden gestart. Verder lijkt het mogelijk dat de rugstreeppad het plangebied kan koloniseren, wanneer er in het plangebied bouwwerkzaamheden plaatsvinden en er vergraafbaar zand aanwezig is. Aangeraden wordt daarom, om het terrein zo kort mogelijk braak te laten liggen.

Om ervoor te zorgen dat bovenstaande adviezen tijdens het bouwrijp maken van de locatie en de bouw van het bezoekerscentrum ook daadwerkelijk uitgevoerd worden, adviseren we om een ecologisch werkprotocol op te stellen. Bovenstaande adviezen dienen dan in dit protocol te worden opgenomen en de werkzaamheden dienen dan uitgevoerd te worden conform dit protocol.

5.3 Aanvullend onderzoek

5.3.1 Verkennend onderzoek naar geschiktheid

Voor een aantal soorten kan direct gestart worden met onderzoek naar de aanwezigheid van leefgebied. Dit onderzoek staat beschreven in paragraaf 5.3.2. Voor onderstaande soorten dient eerst in het najaar of de winter beoordeeld te worden of delen van het plangebied geschikt zijn als leefgebied. Hieronder een toelichting.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats (boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespindief, ransuil, steenuil en kerkuil)

In de winter, wanneer geen blad aanwezig is, dient eenmalig gecontroleerd te worden of nabij (75 meter) of in het plangebied nesten of holten aanwezig zijn, die vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats zouden kunnen gebruiken. Wanneer een dergelijke nestplaats aanwezig is, dient aanvullend gecontroleerd te worden of de nestplaats gebruikt wordt door één van deze soorten (zie paragraaf 5.3.2).

Vleermuizen

Mogelijk zijn in bomen holten aanwezig die geschikt zijn voor boombewonende vleermuizen. Geadviseerd wordt in de winter, wanneer geen blad aanwezig is, te kappen bomen te controleren op geschikte holtes. Mochten dergelijke holten aanwezig zijn, dan is aanvullend vleermuisonderzoek nodig (zie paragraaf 5.3.2).

Boommarter en eekhoorn

Onderzoek naar boomnesten van de eekhoorn en holtes die geschikt zijn als verblijfplaats voor de boommarter kan het makkelijkst worden uitgevoerd wanneer er geen bladeren aan de bomen zitten. Voor de boommarter dienen holtes met een minimale

diameter van 5 cm worden meegenomen. Mochten geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn, dan dient het gebruik nader te worden onderzocht (zie paragraaf 5.3.2)

Grote vos, kleine ijsvogelvlinder, grote weerschijnvlinder

Geadviseerd om de delen van de houtwallen die gekapt worden nader te onderzoeken op de aanwezigheid van de waardplanten van deze soorten, door middel van één veldbezoek. Mochten van één of meerdere vlindersoorten de waardplanten aanwezig blijken, dan is aanvullend onderzoek nodig, om vast te stellen of de waardplanten als voorplantingsplek worden gebruikt (zie paragraaf 5.3.2).

5.3.2 Onderzoek aanwezigheid beschermde soorten

Voor veel beschermde plant- en diersoorten zijn protocollen opgesteld waarin beschreven staat waar het nader soortgericht onderzoek aan moet voldoen om aan- of afwezigheid van de betreffende soort aan te kunnen tonen.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats (boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief, ransuil, steenuil en kerkuil)

Wanneer mogelijke nestplaatsen aanwezig zijn, dient aanvullend in het voorjaar (maart-juli) vier maal gecontroleerd te worden of de nestplaats gebruikt wordt door één van deze soorten.

Vleermuizen

Mochten geschikte boomholten aanwezig zijn, dan is aanvullend vleermuisonderzoek nodig, conform de richtlijnen uit het vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureau's, Gegevensautoriteit Natuur). Het vleermuisprotocol stelt vast dat vier veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Twee daarvan dienen plaats te vinden in de periode van 15 mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van circa 30 dagen. De andere twee veldbezoeken dienen tussen 15 augustus en 30 september plaats te vinden met een tussenperiode van circa 20 dagen.

Ook het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen dient plaats te vinden volgens de richtlijnen van het vleermuisprotocol. Het vleermuisprotocol stelt vast dat hiervoor vijf veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden. Drie daarvan dienen plaats te vinden in de periode van 15 mei tot en met 15 juli met een tussenperiode van circa 30 dagen. De andere twee veldbezoeken dienen tussen 15 augustus en 30 september plaats te vinden met een tussenperiode van circa 20 dagen.

Tijdens deze veldbezoeken zal gebruik worden gemaakt van een batdetector of batlogger. Dit zijn apparaten waarmee de onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen worden opgevangen en vertaald in voor mensen hoorbare geluiden. Door het uitvoeren van vijf veldbezoeken kan met voldoende juridische zekerheid aannemelijk worden gemaakt of vleermuizen wel of niet aanwezig zijn in het plangebied. Mocht uit dit onderzoek blijken dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dan dient mogelijk een ontheffing Wet natuurbescherming aangevraagd te worden.

Eekhoorn

Mocht een boomnest aanwezig zijn van de eekhoorn, dan kan de aan- of afwezigheid van de eekhoorn worden vastgesteld doormiddel van spooronderzoek en zichtwaarnemingen rond de mogelijke verblijfplaatsen. Doormiddel van het vaststellen van vraatsporen, uitwerpselen of loopsporen rond de verblijfplaatsen kan in één veldbezoek de aan- of afwezigheid van de eekhoorn worden vastgesteld.

Boommarter

Het gebruik van geschikte holtes door boommarter kan het best in de periode half-mart tot half-juni. Omdat vrouwtjes met jongen dan langere tijd op de zelfde plaats verblijven is de kans op sporen dan het grootst.

Grote bosmuis

Onderzoek kan het best uitgevoerd worden in het najaar, wanneer de dichtheden van muizen het grootst zijn. Onderzoek kan plaatsvinden met inloopvallen (live-traps), waarmee zoogdieren levend worden gevangen, zodat ze na onderzoek weer teruggeplaatst kunnen worden. De vallen worden in een rij van 20 uitgezet en moeten gedurende 2 dagen om de 12 uur in totaal vier maal worden bemonsterd. Voor het bemonsteren moeten de vallen 2-4 nachten in het gebied staan om de dieren aan de objecten te laten wennen.

Das, steenmarter en kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel)

De aanwezigheid van deze diersoorten kan worden vastgesteld met behulp van cameravallen. Voor de kleine marterachtigen kan daarbij de 'struikrover' worden gebruikt; een buis met wildcamera waarmee kleine marters kunnen worden waargenomen (zoogdiervereniging.nl). Voor het aantonen van leefgebied van de steenmarter en das kan een combinatie van sporenonderzoek en cameravallen worden gebruikt (BIJ12 2017f). Wanneer onderzoek in de actieve periode (maart tot en met augustus) van de dieren wordt gedaan, dan dienen de onderzoeksinstrumenten minimaal 6 weken op de onderzoekslocatie te worden geplaatst. Buiten de actieve periode van de dieren is er minder trefkans. Daarom is dan een dubbele hoeveelheid instrumenten nodig en dient er minimaal 12 weken onderzoek te worden gedaan (Bouwens 2017).

Levendbarende hagedis

Het nader onderzoek naar het leefgebied van de levendbarende hagedis dient plaats te vinden volgens bepaalde richtlijnen zoals verwoord in het Kennisdocument van de levendbarende hagedis (BIJ12 2017g). Het inventariseren van levendbarende hagedissen kan op verschillende manieren. Afhankelijk van de situatie moet worden bekeken welke methode het meest effectief is. Inventariseren van de levendbarende hagedis moet bij voorkeur gebeuren in de voortplantingsperiode in de periode van half april tot en met eind mei tussen 9 en 12 uur 's morgens op dagen met zonnig weer met een temperatuur van 12 à 14 graden Celsius en niet teveel wind. Vanaf eind juli tot en met september kunnen jonge dieren worden geïnventariseerd, waarmee ook de geschiktheid van het gebied voor voortplanting kan worden aangetoond.

Hazelworm

Voor het nader onderzoek naar het leefgebied van de hazelworm kunnen de inventarisatie-richtlijnen van het Netwerk Groene Bureaus worden gevolgd. Hierbij worden platen in het gebied neergelegd, zoals tapijttegels, waaronder hazelwormen zich kunnen verschuilen. De platen warmen snel op in de zon en vormen een uitermate geschikt

microklimaat voor reptielen om zich op te warmen. Door het oplichten van de platen kan gecontroleerd worden of hieronder reptielen aanwezig zijn. Door middel van vier veldbezoeken in de periode van juni tot en met september kan de aan- of afwezigheid van deze soort worden bepaald.

Kamsalamander

Mogelijk vormt de poel in de nieuwe steengroeve, op circa 100 meter afstand van het plangebied, voortplantingswater van kamsalamanders. Als dat zo is, dan zou het plangebied 'landhabitat' voor deze kamsalamanders kunnen zijn; leefgebied waar ze buiten de voortplantingstijd kunnen verblijven. Omdat het vaststellen van de afwezigheid van kamsalamanders in hun landhabitat erg lastig is (BIJ12 2017h), richten we ons in het onderzoek op het mogelijke voortplantingswater. Vaststellen van de aan- of afwezigheid van voortplanting in deze poel kan op verschillende manieren worden gedaan (BIJ12 2017h). In februari/maart kan doormiddel van twee veldbezoeken de aanwezigheid worden vastgesteld door het waarnemen van migratie naar het voortplantingswater. Daarnaast kunnen in april tot mei eitjes worden gezocht, op plantenblaadjes in voortplantingswater. De afwezigheid van eitjes is echter moeilijk aan te tonen. Verder kunnen in juni met een schepnet larven en volwassen dieren worden gevangen, kunnen in mei-juni met behulp van fuikjes volwassen dieren worden gevangen of kunnen zichtwaarnemingen met een zaklamp worden gedaan. Tot slot kan e-DNA onderzoek gedaan worden om de aan- of afwezigheid van de soort in voortplantingswater vast te stellen.

Rugstreepad

Mogelijk vormen de greppels langs de weg voortplantingshabitat voor deze soort. Het vaststellen van aanwezigheid van deze soort kan op drie verschillende manieren, het vaststellen van kooractiviteit, het vaststellen van ei-snoeren en/of larven en het aantonen van exemplaren door zichtwaarneming. Omdat het aantonen van exemplaren een zeer arbeidsintensieve methode is, heeft het aantonen van voortplanting door kooractiviteit of ei-snoeren de voorkeur (BIJ12 2017d).

Omdat de greppels die mogelijk gedempt worden beperkt van omvang en erg ondiep zijn, lijkt het aantonen van voortplanting in deze greppels door het zoeken van ei-snoeren de eenvoudigste methode. In de maanden juni en juli is het mogelijk geschikte voortplantingswateren te onderzoeken voor de aanwezigheid van ei-snoeren of larven. Larven kunnen met een fijnmazig schepnet worden gevangen en met een loep op naam worden gebracht. Juveniele dieren kunnen in de eerste maand na de metamorfose overdag langs de oever van de voortplantingswateren worden waargenomen.

Grote vos, kleine ijsvogelvlinder, grote weerschijnvlinder

Mochten van één of meerdere vlindersoorten de waardplanten aanwezig blijken, dan is aanvullend onderzoek nodig, om vast te stellen of de waardplanten als voorplantingsplek worden gebruikt. Dit kan door het aantonen van de aanwezigheid van eieren of rupsen. Rupsen van de grote weerschijnvlinder zijn aanwezig op boswilg of grauwe wilg, van eind juli tot eind juni, rupsen van de kleine ijsvogelvlinder zijn aanwezig op kamperfoelie van half juli tot eind juni en de rupsen van grote vos zijn aanwezig op iep, zoete kers en wilg van eind april tot half juli.

Navolgend overzicht geeft de onderzoeksperiodes van alle te onderzoeken soorten weer.

Soortgroep	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Jaarrond beschermd nest			■	■	■	■	■	■				
Vleermuizen						■	■	■	■			
Eekhoorn	■	■	■									■
Boommarter			■	■	■	■						
Grote bosmuis									■	■		
Das, steenmarter, kleine marters			■	■	■	■	■	■				
Levendbarende hagedis				■	■	■		■	■			
Hazelworm						■	■	■	■			
Kamsalamander					■	■	■					
Rugstreeppad						■	■					
Vlinders				■	■	■						

5.4 Mogelijke effecten op beschermde houtopstanden

In het plangebied is een houtopstand aanwezig, in de vorm van de houtwallen aan de west- en zuidzijde en de bomenrij aan de zuidzijde. Als onderdeel van het plan worden delen van de houtwallen geveld. Deze houtwallen liggen buiten de bebouwde kom van de gemeente voor houtopstanden (gelderland.nl) en daarom is het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming van toepassing. Van de velling dient melding te worden gedaan en ook dient herbeplanting plaats te vinden. Herbeplanting kan mogelijk ook plaats vinden op andere grond dan de locatie waar de houtopstand wordt geveld. Hiervoor is een ontheffing van de provincie noodzakelijk. Deze herbeplanting op andere grond dient te voldoen aan regels zoals die zijn gesteld in de provinciale verordening. Deze regels kunnen betrekking hebben op onder meer de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en op de natuurwaarde van de geveldde houtopstand.

In dit deel van het buitengebied van de gemeente Winterswijk is voor het kappen van houtwallen daarnaast een omgevingsvergunning nodig op grond van artikel 3.7.1 van het bestemmingplan buitengebied.

6 Conclusie

In het buitengebied van Winterswijk ligt een steengroeve. Het voornemen bestaat om aan de rand van deze steengroeve een bezoekerscentrum te realiseren. Voor de ontwikkeling is het nodig een nieuw bestemmingsplan op te stellen. Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. In deze quick scan is onderzocht of er beschermde natuurwaarden, volgens de nu geldende natuurwet- en regelgeving, aan- of afwezig zijn in het plangebied. Ook is nagegaan of de ruimtelijke ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt, mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde natuur buiten het plangebied.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebied Willinks Weust ligt nabij het plangebied. Een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied is vanwege een mogelijke toename in stikstofdepositie door de ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied niet uit te sluiten. Ook zijn andere verstoringen door de korte afstand niet op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek in de vorm van een voortoets Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Verder blijkt uit de quick scan dat in het plangebied geen Natuurnetwerk Nederland of andere provinciaal beschermde natuur aanwezig is. De provinciale bescherming van deze gebieden staat de uitvoering van het plan dan ook niet in de weg en nader onderzoek hiernaar is niet noodzakelijk.

Soortenbescherming

In en rondom het plangebied kunnen in het wild levende planten en dieren aanwezig zijn. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. In en nabij het plangebied kunnen ook soorten voorkomen die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, maar waarvoor een provinciale vrijstelling van de verboden geldt, voor werkzaamheden die men uitvoert in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Door de provinciale vrijstelling staat de aanwezigheid van deze soorten de geplande ontwikkeling niet in de weg.

Daarnaast zijn mogelijk nog enkele essentiële elementen aanwezig, voor soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt. Zo blijkt uit de quick scan dat in en rondom het plangebied vogels kunnen broeden. Om overtreding van de wet te voorkomen wordt geadviseerd om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Mogelijk zijn ook nestplaatsen aanwezig van boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespief, ransuil, steenuil of kerkuil. Nestplaatsen van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Om hierover duidelijkheid te krijgen dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien nestplaatsen of essentieel leefgebied van deze soorten aanwezig blijkt, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Verder zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig en vormt het plangebied mogelijk leefgebied voor de eekhoorn, grote bosmuis, steenmarter, boomarter, bunzing, hermelijn, wezel, das, hazelworm, levendbarende hagedis, kamsalamander, rugstreppad, grote vos, grote weerschijnvlinder of kleine ijsvogelvlinder. Om uitsluiting te krijgen over de aan- of afwezigheid van deze soorten dient nader soortgericht onderzoek uitgevoerd te worden. Indien verblijfplaatsen of leefgebied aanwezig blijkt, dan moeten voor de werkzaamheden mitigerende maatregelen worden getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Ook is voor de werkzaamheden dan waarschijnlijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Tot slot blijkt uit het onderzoek dat het plangebied momenteel niet geschikt is als landhabitat voor de rugstreppad. In de toekomst, wanneer er graafwerkzaamheden plaatsvinden in het plangebied ontstaat wel geschikt leefgebied voor deze soort. Omdat deze soort erg mobiel is wordt aangeraden het terrein zo kort mogelijk braak te laten liggen. Hiermee kan vestiging van de rugstreppad worden voorkomen. Daarbij wordt geadviseerd een ecologisch werkprotocol op te stellen voor de uitvoeringsperiode, waarin de adviezen voor de omgang met rugstreppad en met broedvogels worden opgenomen.

Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt een houtopstand geveld waarop het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming van toepassing is. Geadviseerd wordt nader uit te zoeken welke regels de provincie stelt ten aanzien van de kapmelding, herbeplanting op andere gronden, ontheffing voor herbeplanting op andere gronden en eventuele vrijstelling. Voor de kap van (een deel van) de houtwallen in het gebied is verder een omgevingsvergunning nodig op basis van de bestemmingsplanvoorschriften.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12. 2017a. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017b. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017c. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017d. Kennisdocument Rugstreeppad *Epidalea calamita*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017e. Kennisdocument Poelkikker *Pelophylax lessonae*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017f. Kennisdocument Das *Meles meles*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017g. Kennisdocument Levendbarende hagedis *Zootoca vivipara*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12. 2017h. Kennisdocument Kamsalamander *Triturus cristatus*, versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Boerboom, R. 2019. Quicksan natuurtoets bezoekerscentrum steengroeve in Winterswijk. Staring Advies. Rapportnummer 1977.

Bos, F. Bosveld, M. Groenendijk, D. van Swaay, C. Wynhof, I. De Vlinderstichting. 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming. Nederlandse fauna deel 7.

Bouwens, S. 2017. Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant. Zoogdiervereniging, rapport 2017.32.

CROW. 2018. Toekomstbestendig parkeren. Van parkeercijfers naar parkeernormen.

Creemers, R. van Delft, J. 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna deel 9.

Dietz, Ch. von Helversen, O. Nill, D. 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika.

Janssen, J. A. M. Schamineé, J. H. J. 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de habitatrictlijn.

Lange, R. Twisk, P. van Winden, A. van Diepenbeek, A. 2003. Zoogdieren van West-Europa.

Limpens, H. J. G. A. Twisk, P. Veenbaas, G. 2004. Met vleermuizen onderweg. Uitgave DDW en VZZ.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata). Nederlandse Fauna deel 4.

Netwerk Groene Bureaus, Definitielijst Netwerk Groene Bureaus 2020, 16 januari 2020.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdierverseniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

RVO 2016. Natura 2000-beheerplan Willinks Weust (62). Mei 2016.

SOVON. 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Verspreiding, aantallen, verandering. Nederlandse Fauna deel 5.

Sparrus, L. Odé, B. Beringen, R. Basisrapport Rode Lijst Vaatplanten 2012 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. FLORON rapport 57.

TAUW 2016. Instructie gegevensinvoer voor AERIUS Calculator. In opdracht van BJJ 12.

Zoogdierverseniging & Probos. 2012. Laanbeheer en vleermuizen; met oog voor veiligheid en cultuurhistorie; met bijdragen van E. A. Jansen, M. H. A. van Benthem, C. de Groot, P. Twisk & H. J. G. A. Limpens.

Websites

www.anemoon.org

www.aerius.nl

www.eis-nederland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

statline.cbs.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.vogelbescherming.nl

Bijlage 1. Wettelijk kader

Gebiedsbescherming

Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Wet natuurbescherming, buiten de zorgplicht, al voldoende instrumenten bevat om schadelijke handelingen in Natura 2000-gebieden te beperken. Deze zorgplicht is daarmee primair bedoeld om de eigen verantwoordelijkheid vast te leggen, die een ieder heeft voor een zorgvuldige omgang met de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning een project te realiseren dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. Als een plan of project mogelijk negatieve gevolgen kan hebben op Natura 2000-gebied, vindt eerst een globale toetsing plaats, de voortoets. Als uit de voortoets blijkt dat er zeker geen negatieve gevolgen zijn, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of geldt in het geval van een project geen vergunningplicht. Als de kans op significante gevolgen niet kan worden uitgesloten dan moet, conform artikel 2.8 van de Wet natuurbescherming een passende beoordeling worden gemaakt. In dit geval wordt een plan eveneens m.e.r.-plichtig². Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde

² Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001, welke plicht in de Nederlandse wetgeving is verankerd in artikel 7.2a van de Wet milieubeheer.

Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

Natuurnetwerk Nederland

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). Voor dit netwerk geldt, op basis van artikel 2.10 van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (het Barro), een 'nee, tenzij'-beschermingsregime. Het bestemmingsplan, of een omgevingsvergunning waarmee van het bestemmingsplan wordt afgeweken, maakt geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur, of tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden, *tenzij* er sprake is van groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd.

Provincies dienen deze bescherming te regelen bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebied. De precieze invulling van de bescherming verschilt van provincie tot provincie. In paragraaf 2.1 staat de bescherming beschreven die in dit geval van toepassing is.

Soortenbescherming

Verboden en zorgplicht

Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen in de Wet natuurbescherming. Er is een apart beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor Habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden de beschermde diersoorten opzettelijk te doden of te vangen en om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en het is verboden om de beschermde plantensoorten opzettelijk te plukken, ontwortelen of te vernielen.

Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. Zie paragraaf 2.2 voor de vrijstelling die in deze provincie van toepassing is.

Daarnaast zijn de verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de Vogelrichtlijnsoorten, de Habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna.

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

Bescherming houtopstanden

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen

bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplanting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

